

Tornai József

Halott angyalok

Pusztul a leveled, mégis virágzol.
Milyen buja voltál, hibiszkusz,
lombod fölszökött a mennyezetig,

eltakartad a könyveimet. Te voltál
a május és a nyár zöld bódulata.

Mi történt veled, öreg lettél és
beteg, mint én? Mit jelent ez az öt-hat
piros bimbó és teljes kibomlás, mintha

vigyáznál rám, vigyáznál örömeimre,
kopaszodó ágaid hadakoznak valamivel,
ami ismeretlen. Nem tudlak meggyógyítani!

Milyen rossz virág-orvos egy költő,
csak siratni tudja tavalyi burjánzásod,

nem képes lemondani piros díszeidről.
Fölszedem a sárga hólyagos leveleket
a földről. Nincsenek gondolataim, nem
menthetem meg se magamat, se téged.

Mit tehetnék én egy virágért, mikor
a legáthatóbb pompázás is szégyenbe hull,
és tudom, hogy holnap már a szirmaid

is megadják magukat valamilyen
pogány káromkodásnak, bosszúnak,
dühnek. Mit kell még fölládozniuk
a halott angyaloknak a föltámadásért?

Barátom, ez a tánc

Szeretni a halált? Erre még nem gondoltam.
Szeretni valamit, ami nincs, mégis van?
Szeretni, átkarolni valami derekát,
aztán csak forogni, forogni vele, ez a tánc!

A böllér-istenek

Láttam elég patkányt pusztulni a Sertésvágóhídon,
vízfecskendővel dolgoztunk, nem volt irgalom.
Lestem, hogy kábítják s döfik le a sivító malacot,
itták a böllérek a vért, szívükből, míg kiforrt.
Locsoltuk a raktárban a belobbant szenet,
tömtük zsírral, hússal a vagont, Moszkvába ment.

Egész nap búzlótt rajtam bakancs, overál,
fekete volt az öltözőben a lábam, lepte tetűnyáj.
Kütelki sihederek hada izzadt együtt velem,
nevetve izgultak kitalált történeteimen.
Ők egymást túlröhögve mesélték el az éjszakát:
hogy sikerült egy-egy asszonytól meglógni ablakon át.

Kopogott a sárga keramit a talpunk alatt,
míg szürkülni kezdett, és a villamosunk hazafelé szaladt.
Egyszer összevitatkoztam a párttitkáral, hogy a lét
ura vajon egyetlen Úr vagy a kicsillagozott semmiség?
Lettem kirúgott munkás már a másnapi kapun,
vigyorogva adta át a csákós portás az útilapum.

Milyen volt akkor ifjúságom? Eljutottam-e magamig?
A dombokat szerettem faggatni, az akácok ígéreteit:
én is olyan hatalmas leszek egyszer, akár
ők, kiktől rejtelem volt házunk mögött a határ?
Lent mocsarak, fönt a sirályok jajszava.
Esténként megigézetten futottam anyám karjaiba.

A nyersbőr bakancsot, titkárral a vitát
rég elhagytam, ciceréztem a szomszédbeli lányt.
Mégse felejtettem kuli-idóm és a kora reggeli
futásokat, hogy az utolsó vonatra föl tudjak ugrani,
ahogy ma is látom, amint jön a többi ferencvárosi gyerek,
a patkányos vágócsarnokot, állat-testvéreket,

ahol együtt túrtuk az iszamos-véres vágóhídi
szemetet, s szerettük egymást, ahogyan
jövőtlen kölykök szoktak, verekedve, boldogan.
Mi lett belőlük húsz-ötven év után?
Elárulja-e valaha valamelyik szellem-apám?
Tavaszkedv és leejtett fej: ez életünk köre.
Ami közben történt, a böllér-istenek merénylete.

Az ócska, halál-vemhes dal

Terítő nélküli deszkaasztal,
poharában a bor,
és én a kis, éretlen pulya,
nem értettem semmit abból,
ahogyan apám újra meg újra nekikezdte:
„Gyere be, rózsám, gyere be,
csak magam vagyok idebe,
hadd táncoljak a szép öledbe!”

Húzta a cigány, húsvétot
ünnepelték a fűzfák,
és én csak sok évvel később
fogtam föl annak a tűzbe-forgásnak a titkát,
ahogyan apám újra meg újra elnyerítette:
„Gyere be, rózsám, gyere be,
csak magam vagyok idebe,
hadd táncoljak a szép öledbe!”

Mit tudhattam még akkor a szerelemről,
apám amelytől annyit szenvedett?
És még a lombozó testvéreim se
képzelhették, mitől olyan fájósak az emberszivek:
„Gyere be, rózsám, gyere be,
csak magam vagyok idebe,
hadd táncoljak a szép öledbe!”

Meg kellett érnem apám vadmén-kevélységét,
meg kellett innom piros kadarka-borát,
mire megtudtam én is, miről szól az a dal
és mit jelentett az a tánc:
„Gyere be, rózsám, gyere be,
csak magam vagyok idebe,
hadd táncoljak a szép öledbe!”

Ártatlan voltam, hogy tudhattam volna,
micsoda élet-veszedelem
az áram, amely átfutott s azóta is
mindig átrobban a hím-nőstény-öleken:
„Gyere be, rózsám, gyere be,
csak magam vagyok idebe,
hadd táncoljak a szép öledbe!”

Jaj, férfiak, nők üszkös, büszke tánca,
hányszor gyötrődtem meg én is örültségedet!
Hol vagy, apám? Én is öreg vagyok már,
a hús-émlékektől mégis reszketek,
s kiáltozom magamban az ócska, halál-vemhes dalt:
„Gyere be, rózsám, gyere be,
csak magam vagyok idebe,
hadd táncoljak a szép öledbe!”

Föld és kozmosz

Kohán György festménye

Úgy volna jó élni, hogy valaki
fogja a kezem. De a felhő nem kéz
és az eső hiába hizlal földet,
a fák korhadnak, kidűlnek, a virágok
panaszkodnak, leperreg szirmuk a szélben,
és ott vagy a pusztában egyedül.

Mire vársz? Mesékre? De a betegséged
nem mitikus köd, vénséged nem legenda
elméd határán, nem délibáb. Csodálkozol
a hajlott szivárványon, és te is
ott vagy a pusztában egyedül.

Pókhálós koponyák. Húsrothadásra
ítélt paradicsommadár, gorilla,
ember a pusztában egyedül.
Édesem, látod, elég ez a könnycsepp.
És ha marad belőlem egy urna vagy

elviszi elparázslott testem
a folyó, mondd azt, hogy
ne bántsatok, föltámasztó
hatalmak. Mondd azt, hogy dicsértessék
a Föld és a tigris-üvöltéses kozmosz!